

NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG XÂY DỰNG ĐỜI SỐNG VĂN HÓA CƠ SỞ Ở NƯỚC TA TRONG GIAI ĐOẠN HIỆN NAY

NGUYỄN THỊ THANH HÀ *

Trong thời kỳ mới, từ các chủ trương, chính sách về văn hoá đúng đắn của Đảng và Nhà nước, với hoạt động nỗ lực và sáng tạo của các ngành, các cấp, sự hưởng ứng tham gia tích cực của nhân dân, việc xây dựng đời sống văn hoá cơ sở có những bước tiến bộ đáng kể, đóng góp quan trọng vào sự tiến bộ văn hoá chung của cả nước.

Nhìn một cách khái quát hoạt động xây dựng đời sống văn hoá ở cơ sở đã đem lại hiệu quả xã hội thiết thực. Đời sống nhân dân không ngừng được cải thiện, nâng cao cả về chất và lượng. Đặc biệt đã tạo nên diện mạo mới đối với khu vực nông thôn. Cơ sở hạ tầng được xây dựng khang trang, cảnh quan môi trường sạch đẹp, số hộ nghèo giảm, số hộ giàu tăng, các chỉ tiêu y tế, văn hoá, giáo dục được thực hiện tốt; thiết lập được một hệ thống thiết chế văn hoá từ các cấp hoạt động tương đối đồng bộ, có hiệu quả. Hệ thống bảo tồn, bảo tàng, thư viện, nhà văn hoá, câu lạc bộ, bưu điện văn hoá xã, các điểm vui chơi giải trí... được đầu tư xây mới hoặc tu bổ nâng cấp. Yếu tố văn hoá đã trở thành thước đo giá trị về chất lượng cuộc sống, sự phát triển nhân cách con người. Nhân dân đã trở thành chủ thể tích cực trong tổ chức và xây dựng đời sống văn hoá cơ sở. Mối quan hệ giữa Đảng, Chính quyền, các đoàn thể xã hội và quần chúng gắn bó khăng khít hơn.

Để nâng cao hơn nữa chất lượng xây dựng đời sống văn hoá cơ sở ở nước ta trong giai đoạn hiện nay, cần thực hiện tốt một số giải pháp sau:

Một là, nâng cao vai trò lãnh đạo của Đảng trên lĩnh vực văn hoá và xây dựng đời sống văn hoá cơ sở

Đảng lãnh đạo tuyệt đối, toàn diện sự nghiệp cách mạng của toàn dân tộc. Lĩnh vực tư tưởng văn hoá là lĩnh vực hết sức quan trọng và nhạy cảm đòi hỏi sự quan tâm lãnh đạo chăm lo thường xuyên của Đảng. Cần nâng cao nhận thức đúng đắn về vị trí, vai trò, tính cấp bách của sự nghiệp phát triển văn hoá với sự nghiệp cách mạng trong đội ngũ cán bộ, đảng viên và quần chúng nhân dân, nhất là đội ngũ đảng viên nắm giữ vai trò lãnh đạo. Bằng nhiều hình thức khác nhau tuyên truyền giáo dục để cán bộ, đảng viên nắm vững, hiểu sâu nội dung xây dựng và phát triển nền văn hoá Việt Nam tiên tiến và đậm đà bản sắc dân tộc trong Nghị quyết Đại hội VIII, IX, X và XI của Đảng. Đảng lãnh đạo theo quy trình định ra đường lối chủ trương chiến lược, từ đó tổ chức thực hiện và tăng cường kiểm tra, giám sát. Kiên quyết đấu tranh loại bỏ quan niệm hẹp hòi phiến diện về văn hoá. Tạo sự thống nhất cao trong Đảng và toàn xã hội về lý tưởng, mục tiêu độc lập dân tộc và CNXH, về nền tảng tư tưởng của Đảng là chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh, về đường lối xây dựng, bảo tồn và phát triển văn hoá của Đảng.

Hai là, tăng cường hiệu lực quản lý nhà nước

* Thạc sĩ, Học viện Chính trị Khu vực I.

về công tác văn hoá và xây dựng đời sống văn hoá cơ sở

Thường xuyên tổ chức tập huấn cho cán bộ văn hóa cơ sở về những vấn đề trên lĩnh vực văn hoá có tính nhạy cảm và đòi hỏi chuyên sâu như quản lý du lịch và dịch vụ, quản lý internet, quản lý các cơ sở in ấn, các nhà hàng, tụ điểm ca nhạc, Karaoke... để đảm bảo tốt công tác quản lý nhà nước về văn hóa thông tin. Kịp thời tham mưu, kiến nghị toàn Ban chỉ đạo "Xây dựng đời sống văn hoá cơ sở" đảm bảo về chất lượng, số lượng và duy trì chế độ sinh hoạt tích cực, hiệu quả. Đội kiểm tra liên ngành đảm bảo nhân sự, hoạt động thường xuyên và xử lý kịp thời, đúng luật các vi phạm trên lĩnh vực văn hoá.

Các địa phương cần có kế hoạch cụ thể, thường xuyên bám sát các chủ trương, chính sách của Đảng, Nhà nước, các văn bản chỉ đạo của Bộ Văn hóa - Thể thao và Du lịch để hoàn thiện các thiết chế văn hoá, chủ động trong việc tạo môi trường và tổ chức thông tin tuyên truyền pháp luật về lĩnh vực văn hóa để nhân dân hiểu và tham gia thực hiện tốt.

Thực hiện công tác quản lý, bảo tồn khai thác các di tích lịch sử văn hoá, danh lam thắng cảnh; bảo vệ các di tích văn hóa là nhằm mục đích bảo tồn văn hóa giáo dục truyền thống, phát triển văn hóa du lịch dịch vụ, đáp ứng nhu cầu văn hóa tinh thần của nhân dân, khắc phục triệt để tình trạng chiếm đoạt tư hữu trực lợi cá nhân tại các di tích Lịch sử - Văn hoá. Bảo đảm quản lý tốt các hoạt động của nhà bảo tàng, nhà truyền thống, câu lạc bộ, hệ thống thư viện. Phát triển hệ thống thư viện cơ sở là một hướng quan trọng của công tác văn hóa cơ sở.

Quản lý nhà nước về văn hóa ở cơ sở cần coi trọng và làm tốt công tác xây dựng nếp sống văn minh, gia đình văn hóa, khâu quản lý này cần quan tâm đến những quy định về việc cưới, việc tang, lễ hội theo chỉ thị của Đảng và quy định của Nhà nước. Bên cạnh việc hướng dẫn chỉ đạo kiểm tra cơ sở thực hiện tốt các quy định chung, cần tăng cường công tác vận động quần chúng cán

bộ nêu gương tốt, khuyến khích, tạo lập các điểm điển hình tiên tiến, xây dựng và hướng dẫn thực hiện nội quy, quy ước, hương ước tại các cơ quan, đơn vị, thôn xóm.

Ba là, chú trọng công tác đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ cán bộ văn hóa cơ sở

Việc tổ chức bộ máy đồng bộ đủ mạnh là yếu tố quan trọng quyết định đến thành quả hoạt động văn hóa. Vì vậy, các cấp ủy Đảng, chính quyền, MTTQ và các tổ chức đoàn thể nhân dân cần xác định rõ chức năng, nhiệm vụ phù hợp để phát huy được sức mạnh tổng hợp tránh sự chia tách chồng chéo; nâng cao trình độ năng lực nghiệp vụ quản lý văn hóa cơ sở, từng bước có kế hoạch mở lớp bồi dưỡng, đào tạo và đào tạo lại, đào tạo gắn liền với sử dụng cán bộ hợp lý. Thực hiện quy hoạch và bồi dưỡng đội ngũ cán bộ theo hướng chuyên môn hóa và ổn định nhân sự, tiêu chuẩn hóa đội ngũ cán bộ văn hóa trên tất cả các phương diện năng lực, đạo đức, quan hệ xã hội đặc biệt là khả năng giao tiếp đối thoại với quần chúng. Hàng năm, cần tổ chức tập huấn cho đội ngũ cán bộ chủ chốt là bí thư chi bộ - thôn trưởng vì đây là lực lượng trực tiếp chỉ đạo và tổ chức thực hiện ở cơ sở rất có hiệu quả. Tăng cường tham mưu với cấp ủy, chính quyền các cấp đảm bảo nguồn ngân sách cho các hoạt động

Bốn là, ban hành và tổ chức thực hiện có hiệu quả cơ chế chính sách đối với công tác văn hóa và xây dựng đời sống văn hóa cơ sở

Để đảm bảo điều kiện cho hoạt động văn hóa cần có sự đầu tư cơ bản của Nhà nước cả về cơ sở hạ tầng và hệ thống chính sách về chế độ, kinh phí cho cán bộ hoạt động văn hóa cơ sở. Chú trọng đầu tư nguồn cán bộ hoạt động văn hóa, nhất là đầu tư đào tạo cho cán bộ văn hóa cấp xã. Có chính sách để tăng cường đầu tư kinh phí cho hoạt động văn hóa từ nguồn chi thường xuyên và nguồn chi ngân sách cho văn hóa phải tương ứng nhịp độ tăng trưởng kinh tế của đơn vị cơ sở. Tích cực huy động nguồn lực ngoài ngân sách nhà nước như nguồn tài trợ của các tổ chức

xã hội, các tổ chức nước ngoài cho hoạt động văn hóa.

Đảm bảo chế độ chính sách đối với cán bộ văn hóa và các hoạt động văn hóa. Hiện nay, mức lương cho cán bộ văn hóa xã còn quá thấp trong khi phải kiêm nhiệm nhiều, hoạt động đi lại nhiều nên rất khó khăn cho việc thực hiện và hoàn thành nhiệm vụ, vì vậy nên có chế độ lương, phụ cấp chính đáng cho họ. Cần có chính sách quan tâm cung cấp tài liệu và các phương tiện làm việc cần thiết cho các hoạt động văn hóa và công tác xây dựng đời sống văn hoá cơ sở.

Có cơ chế hợp lý về nguồn ngân sách cho các hoạt động văn hoá như: điều tra, khảo sát, sưu tầm, tổ chức các hội thi, hội diễn, các trận thi đấu, kinh phí hội nghị, hội thảo... báo chí thông tin, tuyên truyền. Đầu tư mạnh mẽ nguồn lực tài chính nhà nước, huy động nguồn lực đóng góp của nhân dân xây dựng hoàn thiện mạng lưới thiết chế văn hóa cơ sở để tạo môi trường văn hóa, thu hút mọi tầng lớp tham gia các hoạt động văn hóa để họ có điều kiện đóng góp xây dựng và tham gia hưởng thụ sáng tạo văn hóa.

Cùng với đầu tư các nguồn cho hoạt động và phát triển văn hóa, Nhà nước cần tăng cường đầu tư và phát triển toàn diện cho cơ sở như đầu tư cho Giáo dục, Y tế, phát triển hệ thống các phương tiện nghe nhìn, phương tiện truyền thông, viễn thông, mạng internet tạo nên sự đồng bộ, sự đổi mới sâu sắc bộ mặt nông thôn.

Năm là, tăng cường công tác xã hội hóa về văn hóa và xây dựng đời sống văn hoá cơ sở

Cách mạng là sự nghiệp của quần chúng, xây dựng phát triển văn hóa là nhiệm vụ của toàn Đảng, toàn dân, toàn xã hội. Xã hội hóa công tác xây dựng đời sống văn hóa cơ sở chính là cuộc vận động rộng rãi đến toàn xã hội tham gia vào các hoạt động sáng tạo, cung cấp và phổ biến văn hóa, tạo điều kiện cho văn hóa cơ sở phát triển mạnh mẽ, rộng khắp, nâng cao dần mức hưởng thụ văn hóa của nhân dân trên cơ sở tăng cường sự lãnh đạo của Đảng và công tác quản lý nhà nước trong lĩnh vực văn hóa. Xã hội hóa hoạt

động văn hóa thực chất là thực hiện đúng quy luật vận động và phát triển của văn hóa, là nhu cầu chính đáng của nhân dân. Nhân dân sáng tạo ra văn hóa và chính nhân dân cũng là nguồn nuôi dưỡng văn hóa. Xã hội hóa chính là tạo ra môi trường sống tự nhiên để nhằm khai thác tiềm năng nhân lực của toàn dân cho sự nghiệp văn hóa. Vì vậy, đây phải là một chính sách lâu dài, mang tính khoa học và phù hợp với thực tiễn từng địa phương, đơn vị.

Nhà nước đóng vai trò chủ đạo từ tổ chức triển khai đến thực hiện công tác xã hội hóa trên tinh thần tự nguyện của các tầng lớp nhân dân trong xã hội. Đây là một chủ trương lớn có tác dụng quan trọng trong chiến lược xây dựng và phát triển nền văn hoá tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc. Vì vậy, cần có sự phân định rõ ràng chức năng, nhiệm vụ của Nhà nước và nhân dân trong từng kế hoạch công tác. Kinh nghiệm ở một số nơi đã chỉ ra rằng Nhà nước vạch phương hướng cho việc xây dựng các công trình văn hóa, cho việc đào tạo cán bộ rồi tổ chức tuyên truyền vận động đưa cán bộ chuyên môn nghiệp vụ về xây dựng phong trào, nhân dân tự nguyện đóng góp trong các hoạt động lễ hội tu sửa di tích, các hoạt động từ thiện và công đức trong việc góp ngày công lao động vật tư sẽ đạt được nhiều kết quả tích cực.

Sự đóng góp của nhân dân trong công tác văn hóa cần có sự chỉ đạo của cấp ủy chính quyền, của cơ quan chuyên môn để thấy rõ sự vận động có mục đích, ý nghĩa, có tác dụng thiết thực cho đời sống tinh thần của nhân dân. Vì vậy, cần phải có kế hoạch sử dụng hợp lý đúng mục đích, đúng đối tượng. Tránh sự lạm dụng nguồn vốn của nhân dân để tạo uy tín cho cá nhân, để lấy lòng dân.

Thực hiện tốt các giải pháp trên là tăng cường xây dựng đời sống văn hóa cơ sở theo đúng chủ trương, chính sách của Đảng, Nhà nước trong quá trình xây dựng nền văn hóa tiên tiến đậm đà bản sắc dân tộc, góp phần xây dựng đất nước phát triển nhanh và bền vững vì mục tiêu dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh. □